

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 2.5.2022
SWD(2022) 136 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR
SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGSRAPPORTEN

Följedokument till

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning

om Europeiska unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt kvalitetsordningar för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/787 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012

{COM(2022) 134 final} - {SEC(2022) 197 final} - {SWD(2022) 135 final}

Sammanfattning
Konsekvensbedömning av översynen av EU:s system för geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, viner och spritdrycker
A. Behov av åtgärder
Vad är problemet och varför är det ett problem på EU-nivå?
Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen gav i sin uppdragsbeskrivning kommissionsledamot Janusz Wojciechowski i uppdrag att ”undersöka sätt att stärka systemet för geografiska beteckningar. Det har en nyckelroll för att upprätthålla hög kvalitet och höga standarder när det gäller livsmedel och för att säkerställa att vårt kulturella, gastronomiska och lokala arv bevaras och att dess äkthet garanteras över hela världen”. Initiativets syfte är att stärka det nuvarande systemet för geografiska beteckningar som immateriella rättigheter i linje med handlingsplanen för immateriella rättigheter och ge ett effektivt skydd av namn på traditionella livsmedel. Det bidrar till de mål som eftersträvas genom den gemensamma jordbrukspolitiken, framför allt att förbättra hur jordbruket i EU svarar på samhällets krav när det gäller livsmedel och hälsa, och har därmed kopplingar till den europeiska gröna given och från jord till bord-strategin. En studie till stöd för utvärderingen av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter genomfördes under 2020. Ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar om utvärderingen offentliggjordes i december 2021. Sex problem har hittills identifierats: För producenter: 1) <u>Utmaningar och brister i tillsynen av geografiska beteckningar</u>: svagheter i kontroller (särskilt i senare led i värdekedjan) och svårigheter att kontrollera att producenternas rättigheter respekteras utanför produktionsmedlemsstaten och på internet. 2) <u>Obalanser i livsmedelskedjan</u>: producentgrupper för geografiska beteckningar har inte en tillräckligt stark ställning i livsmedelskedjan för att säkerställa en rättvis avkastning på sin produkt. För konsumenter: 3) <u>Bidraget till hållbarhet</u> avspeglas inte i tillräcklig utsträckning i ordningarna för geografiska beteckningar. 4) <u>Bristande medvetenhet och kunskap</u> hos konsumenterna om logotyperna för geografiska beteckningar, vilket begränsar ordningarnas effektivitet i fråga om att ge tydlig information till konsumenterna. I den rättsliga ramen: 5) <u>Komplicerade regler och förfaranden för geografiska beteckningar</u>: reglerna finns spridda i fyra olika grundläggande rättsakter med vissa skillnader i juridisk terminologi, vilket bidrar till systemets komplexitet. 6) <u>Ordningen för garanterade traditionella specialiteter</u> har inte varit framgångsrik. Under de 28 år som ordningen funnits har bara ett litet antal namn registrerats. Tillsyn, hantering av ansökningar om namnregistreringar, verksamheten hos producentgrupper för geografiska beteckningar och information om ordningarna för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter försvåras av att regler och förfaranden finns i fyra sektorspecifika EU-förordningar som skiljer sig åt av historiska skäl eller av skäl som rör produkternas särdrag. Krav på hållbarare livsmedelssystem (t.ex. i från jord till bord-strategin) är vägledande för integrationen av hållbarhetskriterier i ordningarna för geografiska beteckningar. Avsaknaden av en tydlig definition av producentgrupper för geografiska beteckningar och utmaningen att sammanföra producenter i en aktiv organisation hindrar deras möjlighet att effektivt förvalta den tillgång som de geografiska beteckningarna

utgör. Brist på information har identifierats som den viktigaste anledningen till den bristande medvetenheten och kunskapen om ordningarna.

Registreringsförfarandet för garanterade traditionella specialiteter upplevs som komplext och krävande.

För att på ett lämpligt sätt komma till rätta med dessa problem krävs lagändringar. Utan åtgärder på EU-nivå kommer problemen att bestå och i vissa fall även förvärras. Genom ordningarna för geografiska beteckningar uppfyller unionen sina skyldigheter enligt WTO:s Trips-avtal (avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter) att tillhandahålla rättsliga medel för att skydda alla WTO-medlemmars geografiska beteckningar i EU. Unionen har också ett ansvar för att skydda immateriella rättigheter enligt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Geografiska beteckningar ger produkter ett mervärde som ökar inkomsterna inom den jordbruksbaserade livsmedelssektorn. De aktörer som berörs mest är producenter av och producentgrupper för produkter med geografiska beteckningar, konsumenter samt myndigheter på nationell nivå och unionsnivå.

Vad vill man uppnå?

Syftet med initiativet är att säkerställa ett effektivt skydd av de immateriella rättigheterna för geografiska beteckningar i EU och öka användningen av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i hela EU. Detta har formulerats som sex specifika mål:

- Förbättra tillsynen av reglerna om geografiska beteckningar för att bättre skydda immateriella rättigheter och bättre skydda geografiska beteckningar på internet.
- Bidra till att göra unionens livsmedelssystem mer hållbart genom att behandla hållbarhetsfrågor.
- Ge producenter och producentgrupper möjlighet att bättre förvalta tillgångar i form av geografiska beteckningar.
- Främja en korrekt uppfattning på marknaden och öka konsumenternas medvetenhet om ordningarna för geografiska beteckningar.
- Rationalisera och förtydliga den rättsliga ramen i syfte att förenkla och harmonisera förfarandena.
- Öka värdet på och bevara traditionella produkter och produktionsmetoder.

Vad är mervärdet med åtgärder på EU-nivå (subsidiaritetsprincipen)?

Genom ordningarna för geografiska beteckningar skyddas eller reserveras mervärdesskapande namn och termer inom hela unionen. Om termerna och namnen skulle skyddas på medlemsstatsnivå skulle nivån på skyddet variera mellan medlemsstaterna, eller så skulle termerna och namnen till och med inte skyddas alls, vilket skulle kunna vilseleda konsumenterna, hindra handeln inom unionen och leda till ojämlika konkurrensvillkor vid saluföringen av produkter med mervärdesskapande namn och termer. Skyddet av immateriella rättigheter i hela unionen kan endast uppnås på effektivt och ändamålsenligt sätt på unionsnivå.

B. Lösningar

Vilka alternativ finns för att nå målen? Finns det ett rekommenderat alternativ? Om inte, varför?

Alternativ 1 – förbättra och stödja syftar till att förbättra de instrument som redan finns och att ge ytterligare stöd till producenter, medlemsstater, myndigheter och andra berörda parter, med fokus på vägledning.

Alternativ 2 – bättre definiera och stärka förstärker skyddet av geografiska beteckningar och främjar lika villkor för aktörer genom samordnade kontrollförfaranden, ger en tydligare definition av rollerna för producentgrupper för geografiska beteckningar, förtydligar den juridiska terminologin, utnyttjar unionens logotyp på ett flexiblere sätt samtidigt som status quo bibehålls för jordbruksprodukter, inför hållbarhetskriterier i produktspecifikationen på frivillig grund, och tillhandahåller en enda uppsättning regler om förfaranden för alla sektorer och lägger ut en del av granskningen av ansökningar på en byrå. I detta alternativ behålls ordningen för garanterade traditionella specialiteter men med tydligare regler om omfattning och skydd.

Alternativ 3 – harmonisera och uppgradera säkerställer fullständig harmonisering genom skapandet av en enda förordning med enhetliga tillsyns- och kontrollregler och förenklade regler om skydd och förfaranden. Den föreskrivna unionslogotypen blir obligatorisk inom alla sektorer. Producenterna för in hållbarhetskriterier i produktspecifikationen samtidigt som särskilda riktlinjer tillhandahålls för att stärka producentgrupper för geografiska beteckningar. Registreringen av geografiska beteckningar utförs av en byrå utan kommissionens inblandning. Garanterade traditionella specialiteter kan skyddas genom befintliga EU-instrument (t.ex. varumärkesskydd).

Övergripande åtgärder kommer att genomföras oavsett vilket alternativ som väljs. De kommer att inbegripa kommunikations- och informationsåtgärder, riktlinjer för ansökningar om geografiska beteckningar och en fullständig digitalisering av ansökningsförfarandet.

Alternativ 2 förefaller ha fler fördelar än de andra, eftersom det får högst resultat när det gäller jämförelsen av kostnader och nytta, när det kombineras med vissa åtgärder från alternativ 1 och 3.

Vad anser de berörda parterna? Vem stöder vilka alternativ?

Alternativ 2 innehåller de typer av åtgärder som rekommenderades mest i samråden med berörda parter. I samråden ingick konferensen om att stärka geografiska beteckningar, det öppna offentliga samrådet, samråd inom grupperna för civil dialog och medlemsstaternas expertgrupp för kvalitet och hållbarhet inom jordbruk och landsbygdsutveckling (inklusive riktade frågeformulär) samt särskilda möten med organisationer som arbetar med geografiska beteckningar.

C. Det rekommenderade alternativets konsekvenser

Vad är nyttan med det rekommenderade alternativet (om det finns ett sådant alternativ, annars anges nyttan med de huvudsakliga alternativen)?

En effektivare hantering av ansökningar om namnregistreringar kommer att leda till snabbare registreringstider, som kan komma att kortas med upp till 36 månader. Enhetliga tillsynsregler kommer att leda till ett förbättrat skydd av geografiska beteckningar och skapa lika villkor för alla aktörer på den inre marknaden. De föreslagna åtgärderna kommer att underlätta en gemensam organisering av producentgrupperna för geografiska beteckningar och stärka deras ställning när det gäller att förvalta och marknadsföra den tillgång som de geografiska beteckningarna utgör. Även spridningseffekter inom turism och senare bearbetningsled kan förväntas. Lagstiftningen om geografiska beteckningar kommer att bli lättare att tillämpa tack vare rättsliga förtydliganden. En flexiblere användning av EU:s logotyp för vin och spritdrycker kommer att göra EU:s information om geografiska beteckningar mer synlig och hjälpa konsumenterna att fatta mer välgrundade köpbeslut. Fler produkter med geografiska beteckningar kommer

att produceras på ett hållbart sätt, med positiva effekter för skyddet av biologisk mångfald, djurskydd och förvaltning av naturresurser och landskap, vilket bidrar till hälsosam och hållbar kost. En förutsättning för detta är att de flesta producentgrupper inför omfattande och konkreta hållbarhetsåtaganden.
Vad är kostnaderna för det rekommenderade alternativet (om det finns ett sådant alternativ, annars anges kostnaderna för de huvudsakliga alternativen)?
Eftersom producenterna kommer att gynnas av ett snabbare och bättre skydd kommer kostnaderna att minska, särskilt de som är kopplade till registreringsförfarandets längd och de resurser som krävs. Att producentgrupper för geografiska beteckningar frivilligt kan låta hållbarhetskriterier ingå i produktspecifikationen kommer att medföra ytterligare tillsyns- och certifieringskostnader som delvis kan uppvägas av stödåtgärder inom ramen för politiken för landsbygdsutveckling. Med tanke på bredden av produkter med registrerade geografiska beteckningar och på hur olika sätt producentgrupperna för geografiska beteckningar har valt att organisera sig och sina kontroller finns det inte ett enhetligt sätt att beräkna kostnaderna. En uppskattning finns dock i den berörda bilagan till konsekvensbedömningsrapporten.
Hur påverkas små och medelstora företag och konkurrenskraften?
Med tanke på att värdet av försäljningen för ca 90 % av de geografiska beteckningarna understiger 50 miljoner euro kan man dra slutsatsen att de flesta producenter av produkter med geografiska beteckningar är små eller medelstora företag. Det innebär att de kan påverkas av alla konsekvenser som anges i konsekvensbedömningsrapporten. De föreslagna åtgärderna kommer att stärka producenternas förhandlingsposition i livsmedelskedjan och säkerställa att de på ett bättre sätt kan hantera efterfrågan, vilket förbättrar förmågan att anpassa sig till kundernas behov. Initiativet tar fasta på betydelsen av en gemensam organisering av producentgrupper för geografiska beteckningar inom alla sektorer, vilket kommer att stärka deras ställning när det gäller att förvalta och marknadsföra den tillgång som de geografiska beteckningarna utgör. Särskilda åtgärder som ger producenterna möjlighet att fastställa regler om förpackning och användning av deras produkter med geografiska beteckningar som ingredienser kommer att bidra till att trygga högre inkomster genom minskad risk för bedrägerier.
Påverkas medlemsstaternas budgetar och förvaltningar i betydande grad?
Riktlinjer och harmoniserade förfaranderegler för registrering av geografiska beteckningar gör att offentliga myndigheter snabbare kan behandla ansökningarna, vilket är positivt för de offentliga utgifterna. Eftersom reglerna och förfarandena blir tydligare och det elektroniska registret och databasen GView ger bättre insyn, kommer det att bli lättare för tillsynsmyndigheterna och domstolarna att tillämpa dem.
Uppstår andra betydande konsekvenser?
Det rekommenderade alternativet kommer att ha en påverkan på den inre marknadens funktion och konkurrensen, skyddet av geografiska beteckningar som immateriella rättigheter (i enlighet med WTO:s Trips-avtal och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna), hållbar utveckling och den ekonomiska och sociala sammanhållningen. Aktörer från länder utanför EU kommer att påverkas på liknande sätt som aktörer inom EU.
Proportionalitetsprincipen?
De föreslagna åtgärderna innebär en proportionerlig lösning på de problem som har identifierats. Alternativ 2 får högst resultat när det gäller jämförelsen av kostnader och nytta för producenter av

produkter med geografiska beteckningar. Producenterna kommer att gynnas av ett snabbare och bättre skydd samtidigt som kostnaderna kommer att minska, särskilt de som är kopplade till registreringsförfarandets längd och de resurser som krävs, vilket kan uppväga kostnader för hållbarhetsinvesteringar.

D. Uppföljning

När kommer åtgärderna att ses över?

I enlighet med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning från 2016, i vilket tre institutioner enas om att systematiskt överväga användning av översynsklausuler i lagstiftningen och att beakta den tid som krävs för genomförande och för insamling av information om resultat och konsekvenser, kommer kommissionen att genomföra en utvärdering av denna förordning tidigast fem år efter den dag då förordningen börjar tillämpas.